

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Реформування вищої освіти в Україні супроводжується не лише появою реальної автономії вищих навчальних закладів нашої держави, впровадженням академічних свобод та студентської мобільності, але й значним збільшенням часу самостійної роботи здобувачів освіти за рахунок зменшення аудиторних годин в програмах навчальних дисциплін.

Не применшуючи важливої ролі самостійної підготовки студентів у стінах вишу, слід відзначити, що такий перерозподіл годин від лекційних, семінарських, та практичних занять на користь індивідуального навчання (в пропорції 1:2) змушує кардинально переглянути багатолітні навчально-методичні напрацювання усієї вітчизняної академічної спільноти з метою пошуку нових форм та методів університетського навчання.

Особливо гостро це питання постає для викладання кримінально-правових дисциплін у вищій школі, в дидактиці яких переважають лекційні та семінарські заняття (наприклад, в навчальній дисципліні «Кримінальне право» для закріплення та перевірки знань у студентів основних положень Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України, постанов Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ, правових висновків Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України, доктринальних праць вітчизняних та зарубіжних вчених з кримінального права тощо). Розв'язання студентами різноманітних задач на основі підготовлених викладачем умов та фабул справ уже протягом багатьох років вважається основою проведення традиційного практичного заняття з навчальних дисциплін кримінально-правового циклу. Саме тому зменшення кількості таких занять не тільки зніме відповідальність професорсько-викладацького складу за рівень загальнотеоретичної підготовки студентів, але й ускладнить процес їх самостійного навчання та здачі екзаменів чи інших форм підсумкового контролю в таких складних для сприйняття дисциплінах.

Більше того, на відміну від інших навчальних дисциплін, в програмі яких самостійну роботу студентів можна організувати на базі юридичної клініки чи іншої практичної лабораторії, кримінально-правова спеціалізація таких структурних підрозділів вишів є рідкісним явищем. Наприклад, студенти, які беруть участь в діяльності юридичної клініки Національного університету «Одеська юридична академія», можуть залучатися до надання безоплатної правової допомоги практично з усіх галузей вітчизняного права, крім кримінального (це пов'язано із великою відповідальністю захисника

перед своїм клієнтом та його близькими, яку, апріорі, не можуть нести студенти-клініцисти).

З огляду на це, заслуговує більш детального вивчення можливість перенесення самостійної роботи студентів в рамках кримінально-правових дисциплін до мережі Інтернет за прикладом сучасних навчальних онлайн-ресурсів й про що далі.

Так, уже сьогодні, щоб прослухати курси таких відомих американських навчальних закладів, як Гарвард, Берклі, Масачусетський технологічний інститут і багато інших, достатньо просто створити свій обліковий запис на одному із багатьох освітніх онлайн-порталах (наприклад, edX.org, Coursera) та записатися на будь-який доступний курс (в тому числі, й безоплатний). Для такої реєстрації не потрібно бути студентом місцевого університету чи відповідати певним критеріям віку, статі, соціального чи матеріального статусу; єдине, що треба – це доступ до Інтернету, бажання вчитися та, звісно ж, знати англійську мову для опанування матеріалів курсу, прослуховування відео лекцій професорів, а також для спілкування з іншими людьми, які також беруть участь у цьому курсі. Крім того, великою мотивацією для проходження таких онлайн-курсів є отримання сертифікату по успішному їх завершенню, які можуть стати привабливим рядочком у резюме, посприяти отриманню омріяної роботи чи допомогти потрапити на навчання до престижного навчального закладу за кордоном. Зокрема, у 2013 році кількість слухачів університетських курсів для безплатної самоосвіти на онлайн-платформі Coursera досягнула 3 млн. осіб, з яких близько 50 тис. – українці, 100 тис. – росіяни. Більше того, такі країни як Індія та Пакистан уже серйозно працюють над створенням своїх онлайн-платформ на базі edX.org, який всередині 2013 року відкрив доступ до свого програмного забезпечення [1].

Українські вищі навчальні заклади також поступово долучаються до цього процесу й створюють свої он-лайн платформи, де професори викладатимуть свої курси українською, російською чи англійською мовою, включаючись у світовий діалог, розширюючи аудиторію та долучаючись до підняття рівня престижу національної освіти. Одним із таких вдалих вітчизняних проєктів можна вважати громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus», на онлайн-платформі якого університетам, організаціям та провідним компаніям надається безкоштовна можливість публікувати та розповсюджувати курси, а всім охочим в Україні відкрито безкоштовний онлайн-доступ до найкращих навчальних курсів університетського рівня [2].

Таким чином, самостійна робота студентів в рамках онлайн-програми навчальної дисципліни «Кримінальне право» на одній із вітчизняних чи іноземних освітніх онлайн-платформ включала б можливість не лише прослуховувати аудіо- чи відео-лекції з цього курсу, але й в індивідуальному порядку розв'язувати тести та практичні завдання під безпосереднім (хоч і віддаленим в просторі) контролем викладачів.

Трансформація існуючої моделі освіти в мережу Інтернет уже стала реальністю, а тому вітчизняна методика викладання кримінально-правових дисциплін повинна відповідати сучасним тенденціям розвитку вищої юридичної освіти в Україні на етапі її реформування.

Література

1. Любас А. Можливості безкоштовної онлайн-освіти: edX.org та Україна / А. Любас // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://life.pravda.com.ua/technology/2013/09/10/138568/view_print/. – Заголовок з екрану.

2. Славінська І. Безкоштовно і корисно. З'явилась перша українська платформа онлайн-освіти / І. Славінська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://life.pravda.com.ua/society/2015/01/16/187857/view_print/. – Заголовок з екрану.

УДК 343.988

Корнякова Т. В., к.ю.н.,
завідувач кафедри адміністративного і кримінального права,
Юзіков Г. С., студент,
Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара,
м. Дніпропетровськ

ВІКТИМОЛОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ У ПРАКТИЦІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

Зарубіжні вчені розрізняють віктимологію в широкому та вузькому її значеннях. У широкому значенні віктимологія – це окрема наука, що вивчає як жертв злочинів, так і жертв певних соціальних і природних явищ (війн, стихійних лих тощо). Віктимологія ж у вузькому значенні (кримінальна віктимологія) – частина кримінології, тобто галузь знань про жертву злочину та її роль у генезі злочинної поведінки.

Більшість початкових суджень про предмет теорії віктимологічного моделювання містяться у віктимологічній теорії. До них відносяться основні поняття віктимології, класифікації і типології віктимологічних явищ, а також відправні точки віктимологічного світогляду, що дозволяють поглянути на предмет наукового дослідження з позицій приватної віктимологічної теорії.

Понятійний апарат сучасної віктимології складається з наступних термінів: жертва, віктимність, віктимізація і девіктимізація, віктимологічна детермінація, віктимологічне попередження, віктимологічна безпека.

До традиційних віктимологічних суджень відносяться наступні:

а) поведінка жертви робить істотний вплив на мотивацію злочинної поведінки; б) вірогідність стати жертвою злочину залежить від особливого феномену – віктимності; в) віктимність є імовірнісна властивість особи, схильність перетворюватися на жертву злочину, причому вона може бути особова, ролева і ситуативна; г) віктимність залежить від ряду чинників: